

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
ראשון

היכל
תשיעי

קונטרס חג השבועות - תשנ"ג

•

מאת
כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן
מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמישים ושלוש לבריאה
ה' תהא שנת נפלאות גדולות
צ"א שנה לכ"ק אדמו"ר שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת חג השבועות הבעל"ט, הננו מוציאים-לאור - ע"פ הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א - "קונטרס חג השבועות", הכולל שני מאמרים שאמרם כ"ק אדמו"ר שליט"א בחג השבועות ה'תשכ"א: (א) ד"ה בשעה שעלה משה למרום - בליל א' דחג השבועות (לפנות בוקר). (ב) ד"ה ואהי' אצלו אמון - ביום ב' דחג השבועות.

המאמר הב' (ד"ה ואהי' אצלו אמון) הי' - בשעתו - למראה עיני כ"ק אדמו"ר שליט"א, והגי, בו כו"כ ענינים, וכן הוסיף כמה הערות ומראי מקומות, ויצא לאור בשעתו בקופיר, ובימים אלה - בהשגחה פרטית - נתגלה בארכיון הספרי' עוד מענה ארוך ומפורט מכ"ק אדמו"ר שליט"א, בגכת"ק, על כמה שאלות במאמר זה, וכן תיקונים אחדים בהתחלת המאמר הא' (ד"ה בשעה שעלה משה למרום), שלא נמסרו בשעתן ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, כנראה, מפני שלא נגמר ונשלם המענה וההגהה, ובהוצאה זו - ניתוספו כמה תיקונים והערות במאמר הב' ע"פ מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א הנ"ל, וכן התיקונים שתיקן בהתחלת המאמר הא'.

לתועלת הלומדים והמעיינים הוספנו מ"מ וציונים בשולי הגליון.

*

ובעמדנו בסמיכות לחג השבועות "זמן מתן תורתנו" שתורה מביאה רפואה לעולם, יה"ר מהשי"ת שתיכף ומיד ממש תהי' רפואת כ"ק אדמו"ר שליט"א בכל רמ"ח אבריו הקדושים ושס"ה גידיו הקדושים בתכלית השלימות, לאריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, וע"י לימוד תורתו הק' ב"פה" נזכה לשמוע ולהו"ל "תורה חדשה" דכ"ק אדמו"ר שליט"א "תורה חדשה מאתי תצא", ויראנו נפלאות מתורתו של משיח, מנחם שמו, שילמד תורה את כל העם, גילוי פנימיות התורה, "סוד טעמי" ומסתר צפונותי", ומלך ביפיו תחזינה עיניך בהתגלות מלכותו לעין כל, ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר, תיכף ומיד ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

מערכת "אוצר החסידים"

ראש-חודש סיוון, שנת ה'תשנ"ג (הי' תהא שנת נפלאות גדולות),
צ"א שנה להולדת כ"ק אדמו"ר שליט"א
ברוקלין, נ.י.

בס"ד. ליל א' דחג השבועות (לפנות בוקר) ה'תשכ"א

הנחה בלתי מוגה

בשעה¹ שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה כו' מה לילוד אשה בינינו אמר להם לקבל התורה (שבא לקבל תורה עבור כל ישראל, וכמאמר² משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע לזקנים וזקנים לנביאים ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה ומהם לכל ישראל עד סוף כל הדורות) אמרו לפניו (המלאכים) חמדה גנוזה שגנוזה לך כו' קודם שנברא העולם אתה מבקש ליתנה לבשר ודם, מה³ אנוש כי תזכרנו גו' תנה הודך על השמים. אמר הקב"ה למשה החזיר להן תשובה כו', והתשובה שהשיב להם מרע"ה היתה כלום למצרים ירדתם כו' כלום יצה"ר יש ביניכם וכו'.⁴ ובמדרש תהלים (עה"פ⁵) איתא בשלשה מקומות היו המלאכים מדיינין כנגד הקדוש ברוך הוא, בבריאת האדם, במתן תורה ובמשכן. כשביקש הקדוש ברוך הוא לברוא את האדם אמרו מה אנוש כי תזכרנו, והראה להם הקדוש ברוך הוא שחכמתו גדולה משלכם, כשבא הקדוש ברוך הוא ליתן תורה לישראל אמרו מה אנוש כי תזכרנו כו' תנה הודך על השמים, וכן טענו גם כשהי' הציווי ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם⁶. ויש לומר, דזה שאיתא במדרש שהמלאכים היו מדיינין בשלשה מקומות הו"ע אחד עם מאמר הגמרא שטענת המלאכים היתה במתן תורה, אלא שבמדרש מבואר הענין בפרטיות יותר. והענין הוא דהנה כתיב⁷ עשרה עשרה הכף בשקל הקודש, דעשרה מאמרות הם מכוונות כנגד עשרת הדברות⁸, היינו שעשרת הדברות נותנים קיום בהעשרה מאמרות, שעל ידי התורה נשלם כוונת ותכלית בריאת העולם שתכלית בריאת העולם הוא לעשות מהעולם משכן ומקדש לו יתברך, וכוונה זו נשלמת ע"י התורה. וזהו שטענת המלאכים היתה בשלשה מקומות, בעת הבריאה, במשכן (תכלית הכוונה דבריאת העולם⁹), ובמתן תורה (שע"י התורה נשלמת כוונה זו⁹).

והענין הוא, דטענת המלאכים על נתינת התורה לישראל לא היתה על זה שנותנים את התורה לנשמות (ישראל), כי גם המלאכים ידעו שנשמות הם במדריגה

(3) תהלים ח, ה.

(4) שבת פח, סע"ב ואילך.

(5) תהלים שם, ב.

(6) תרומה כה, ח.

(7) נשא ז, פז.

(8) זהר ח"ג יא, ב ואילך.

(9) ראה לקו"ש חכ"א ע' 150. וש"נ.

1 המאמר מיוסד על ד"ה כל שמעשיו מרובין תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' רנג ואילך). שהוא ד"ה כל שמעשיו מרובין תרל"ג [סה"מ תרל"ג ח"א ע' רסד ואילך]. תרנ"ג (סה"מ תרנ"ג ע' ריז ואילך) – עם הוספות וכו'. וראה גם ד"ה צאינה וראינה דליל א' דחגה"ש תשכ"ב [לקמן ע' קפא ואילך].

2 אבות פ"א מ"א.

נעלית יותר מהמלאכים, אלא טענתם היתה על זה שנותנים את התורה להגוף, כלשון הגמרא, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם. ויתירה מזה, שגם בנוגע להגוף, לא היתה טענתם על זה שנותנים התורה לגוף בכלל (גוף רוחני), אלא על נתינת התורה לגוף האדם שהוא גוף גשמי, כלשון הגמרא (הנ"ל) אתה מבקש ליתנה לבשר ודם.

וביאור הענין הוא¹⁰, הנה מצינו ששירת המלאכים נזכר בנביאים, וכמ"ש בהפטרה דחג השבועות, ואשמע אחרי קול רעש גדול¹¹, וכתב קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי גו'¹², והאופנים וחיות הקודש ברעש גדול¹³, משא"כ שירת הנשמות לא מצינו בנביאים. דישנו גם שירת הנשמות שהרי יש להם עליות תמיד וכמ"ש¹⁴ והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר גו' שהוא ענין עליית הנשמות שעולים לגן עדן העליון וחוזרים לגן עדן התחתון ועולים עוד הפעם לגן עדן העליון, שהוא ענין עליית והילוך הנשמות כמ"ש¹⁵ ילכו מחיל אל חיל, וכל עלי' הוא על ידי שיר וכמאמר¹⁶ כל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין בשיר, ועליית הנשמות הוא למעלה יותר מעליית המלאכים, דמזה מוכן שגם שירת הנשמות הוא ביותר משירת המלאכים, ומכל מקום לא נזכר בנביאים שירת הנשמות. וטעם הדבר מבואר בלקוטי תורה¹⁷, לפי שהמלאכים הם בעלי נפש וגוף, דהגם שנקראים שכלים נבדלים¹⁸ הנה זהו דוקא בערך הגוף שלמטה, אבל מכל מקום יש להם גם כן גוף, וכמ"ש¹⁹ עושה מלאכיו רוחות משרתיו אש ליהט, ופירש הרמב"ן²⁰ שקאי על גוף המלאכים. דאי אפשר לפרש שקאי על נפש המלאכים, דכנפש המלאכים לא שייך ענין אש ורוח כלל, דהגם שהם ב' יסודות הדקים, ובזה גופא הוא מדקות היסודות כדמוכח מרמב"ן שם, מ"מ ה"ז יסודות, וכנפש המלאכים שענינם אהו"ר, דמחנה מיכאל בחדס ומחנה גבריאל בגבורה, ובפרט לפי מה שמבאר בתניא²¹ בשם הזהר²² שישנם מלאכים שכליים, הנה בענין המדות ומכל שכן בענין השכל לא שייך גם ענין יסודות הדקים, ומה שכתוב עושה מלאכיו רוחות כו' קאי על גוף המלאכים. ומכיון שהם בעלי גוף, לכן השירה שלהם נשמעת באזני הנביאים. משא"כ שירת הנשמות שאין להם גוף כלל, וענין השירה שלהם הוא ענין ההשגה

16) שבת נא, ב.

17) שבהערה 10.

18) ראה מורה נבוכים ח"ב פ"ג יו. לקו"ת שלח מה, א. א. מו, רע"א. אוה"ת מסעי ע' א'שצח ואילך.

ספר החקירה להצ"צ יג, א.

19) תהלים קד, ד.

20) הובא במקומות שבהערה 10. ובכ"מ.

21) פרק לט (נא, ב).

22) ח"ג רכה, א (ברע"מ).

10) בהבא לקמן – ראה ד"ה כל שמעשיו מרובין שבהערה 1 (סה"מ תרנ"ג ע' ריח. תרנ"ד ס"ע רנ"ג ואילך). שהוא לשון הלקו"ת ברכה צח, א עם הוספות וכו'.

11) יחזקאל ג, יב.

12) שם א, כב.

13) ברכת יוצר.

14) ישע"י סו, כג.

15) תהלים פד, ח. ראה ברכות ומו"ק בסופן.

ואהבה ויראה, הנה זה אי אפשר שהנביא ישמע. וכמו שהוא בענין השמיעה, כן הוא גם בענין הראי', שהמלאכים נתפסים בראי' וכמ"ש²³ וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו, והיינו דלהיות שהמלאכים יש להם גוף, והיינו שגם במעמדם ומצבם יש להם גוף, לכן אפשר שיתלבשו למטה יותר, עד שיהיו נתפסים בראי' כו'.

דמכל זה מוכן²⁴ שטענת המלאכים על נתינת התורה לישראל לא הי' מצד הנשמה, שהרי הנשמות הם למעלה מהמלאכים, אלא מצד הגוף. והגם שגם המלאכים ידעו שמתן תורה צריך להיות לנשמות בגופים דוקא, מכל מקום טענו שיתנו התורה אליהם, דלהיות שגם הם בעלי גוף, הנה גם זה יספיק לנתינת התורה, ולא לתת התורה לגוף בו"ד, שמצד רתיחות הבשר ורתיחות הדמים אפשר להיות ענין בלתי רצוי כו'. ועל זה השיבו להם, כלום למצרים ירדתם כלום יצר הרע יש ביניכם, היינו שאינו מספיק המצרים והגבולים של גופות המלאכים, כי אם צריך למצרים וגבולים כאלו ששייך בו יצר הרע, וגם אותו צריך להפכו לטוב, וכמאמר הבעש"ט²⁵ עה"פ²⁶ סור מרע ועשה טוב, שצריך לסור מהרע ולעשות ממנו שיהי' טוב, ולכן ניתנה תורה לגוף בשר ודם דוקא²⁷.

ועד"ז הוא בנוגע לטענת המלאכים בעת בריאת העולם ובמשכן [דג' ענינים אלה שייכים זל"ז, וכמשנת"ל שקיום העשרה מאמרות [שמהם נברא העולם תמיד, כתורת הבעש"ט²⁸ עה"פ²⁹ לעולם הוי' דברך נצב בשמים, שהדבר הוי' צריך להיות תמיד בהנברא להוותו ולהחיותו ולקיימו], נמשך מעשרת הדברות של התורה, שהתורה היא המשלמת את תכלית כוונת הבריאה שיהי' העולם מקדש ומשכן לו יתברך], טענתם היתה שמספיק גם גוף רוחני של מלאכים, ועל זה השיבו להם שצריך לגוף בשר ודם דוקא. כי כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לא בראו אלא לכבודו שנאמר³⁰ כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו³¹, וכתיב³² אנכי עשיתי ארץ ואדם עלי' בראתי, עשיתי הוא מלשון לעשות לתקן³³, היינו שתכלית הבריאה הוא לתקן ולהעלות את כל הבריאה ולעשותה על ידי התורה מקדש ומשכן לו יתברך, ולזה צריך גוף בשר ודם דוקא, בכדי להעלות גם את המטה

28) תניא שעהיהו"א פ"א.

29) תהלים קיט, פט.

30) ישעי' מג, ז.

31) אבות ספ"ו.

32) ישעי' מה, יב.

33) ראה ב"ר פי"א, ו ובפרש"י שם. ראה סה"מ

תרנ"ג שם (ע' רכב). תרנ"ד שם (ע' רנט). וראה גם

סה"מ תרצ"ז ע' 214. וש"נ.

23) וירא יח, ב.

24) בהבא לקמן – ראה ד"ה כל שמעשיו מרובין שבהערה 1 (סה"מ תרנ"ג ע' רכ. תרנ"ד ע' רנו), שהוא לשון הלקו"ת ברכה צח, סע"א עם הוספות וכו'.

25) כתר שם טוב סימן סט. פט.

26) תהלים לד, טו.

27) ראה גם לקו"ש ח"י"ח ע' 28 ואילך.

ביותר. וכידוע המשל³⁴ מהגבהת הבנין שצריך להגבי' אותו מתחתיתו דוקא, שאם יגביהו את הבנין מאמצעיתו הרי תחתיתו לא יהי' מוגבה.

והנה הכח לתקן ולהעלות גם את גוף הגשמי בשר ודם אינו בכח המלאכים כי אם בכח הנשמות דוקא. והענין הוא³⁵, דכללות הבריאה נחלקת לד' סוגים דומם צומח חי מדבר. ובד' סוגים אלו נכלל גם המלאכים ונשמות. וד' סוגים אלו הם כנגד ד' אותיות שם הוי', והגם שלפעמים מבואר³⁶ ההפרש בין מלאכים ונשמות שמלאכים שרשם משם אלקים כמ"ש³⁷ הודו לאלקי האלקים ונשמות שרשם משם הוי' כמ"ש³⁸ כי חלק הוי' עמו, מ"מ בכללות יותר, גם המלאכים שרשם משם הוי', דהוי' לשון מהוה³⁹, והוא מהוה את כללות כל ההויות. ולכן הד' סוגים שבהבריאה נכללים בשם הוי', שהד' סוגים הם כנגד הד' אותיות. ה' אחרונה הוא בחינת המלכות, דומם. וא"ו הוא ענין המדות שהם בחינת צומח, שהמדות צומחים מקטנות לגדלות. ה' ראשונה הוא בחינת הבינה, והוא בחינת חי, כמ"ש בחוה⁴⁰ היא היתה אם כל חי, דקאי על ספירת הבינה, ולמעלה יותר קאי גם על בחינת חיצונית החכמה, שגם חיצונית החכמה נכלל בסוג החי כמ"ש⁴¹ והחכמה תחי' (כי בחכמה יש ב' מדריגות יו"ד וקוצו של יו"ד, ומשנ"ת דגם חכמה נקראת חי כמ"ש והחכמה תחי' היינו בחינת חיצונית החכמה)⁴². וגם המלאכים נקראים בשם צומח וחי, וכמ"ש⁴³ אז ירננו כל עצי יער, וכן נקראים גם בשם בהמות חיות ועופות⁴⁴ וכמ"ש⁴⁵ פני אר"י גו' ופני שור מהשמאל גו' ופני נשר גו'. יו"ד וקוצו של יו"ד, הוא בחינת פנימיות החכמה, קאי על נפש השכלית, נפש המדברת. והנה וא"ו עם ה' ראשונה יש להם חיבור זה עם זה, דכמו"כ הוא גם בצומח וחי שהם בקירוב זה לזה, שהחי יש בו ענין הצמיחה. וכן הוא גם בענין המדות והשכל שהם בקירוב זה לזה. משא"כ ה' אחרונה שהוא בחינת המלכות, אין לה קירוב עם הוא"ו וה"א ראשונה, כי אם התהוותה הוא מהחכמה, פנימיות החכמה, כמאמר⁴⁶ אבא יסד ברתא. והתהוות זו הוא בדרך ריחוק. דכמו

39) פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהיוה"א פ"ד. ועוד.

40) בראשית ג, כ.

41) קהלת ז, יב.

42) ראה סה"מ תרנ"ד שם (ע' רנו. ס"ע רנח).

43) תהלים צו, יב. וראה גם סה"מ תרצ"ו ע' 96.

44) ראה תניא רפ"ט. מאמרי אדמו"ר האמצעי בראשית ע' קכא. ועוד.

45) יחזקאל א, י.

46) תניא אגה"ק סימן ה. מזהר ח"ג רמח, א.

רנו, ב. רנח, א.

34) סה"מ תרנ"ג שם (ס"ע רכא). תרנ"ד שם (ריש ע' רנח). שהוא לשון התו"א ד"ה להבין הטעם שנשתנה יצירת גוף האדם (בראשית ד, א) – עם הוספות וכו'.

35) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרנ"ג שם (ס"ע רכ ואילך). תרנ"ד שם (ס"ע רנו ואילך). שהוא לשון התו"א שבהערה הקודמת (בראשית ג, ד) – עם הוספות וכו'.

36) ראה תניא אגה"ת פ"ד (צד, א). סה"מ תרנ"ג שם (ע' ריח). תרנ"ד שם (ע' רנד).

37) תהלים קלו, ב.

38) האזינו לב, ט.

שהתהוות החכמה עצמה היא בדרך ריחוק וכמ"ש⁴⁷ והחכמה מאין תמצא, שהתהוות החכמה מלמעלה מהחכמה אינו דומה להתהוות הספירות שלמטה מהחכמה, דבינה מהחכמה, וכן מדות מהבינה, וכן פנימיות המלכות מהמדות, הם בדרך עילה ועלול, משא"כ התהוות החכמה מלמעלה מהחכמה הוא בדרך יש מאין, והיינו דפנימיות החכמה היא שייכת להאין שממנה היא נמצאת (דמ"ש והחכמה תחי' הוא בבחינת חיצונית החכמה, ומ"ש והחכמה מאין תמצא הוא בבחינת פנימיות החכמה, מ"ה שבחכמה), וכמ"ש בתניא⁴⁸ שבחכמה נרגש איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדריגת החכמה, כמו"כ הוא גם בזה שאבא יסד ברתא⁴⁶, דהתהוות המלכות (חיצונית המלכות, דיבור דמלכות) מפנימיות החכמה היא בדרך ריחוק. והענין הוא, דחיצונית המלכות הוא בחינת אותיות, והתהוות האותיות היא לא מהמדות ומהשכל בדרך עילה ועלול, וכידוע הראיות על זה, דאם נאמר שהתהוותם הוא מהמדות או מהשכל, הרי אי אפשר ששכל של חסד ושכל של דין יהי' באותם האותיות, ובפועל אנו רואים שאותם האותיות עצמם מתלבש בהם בין שכל של חסד ושכל של דין ורק צירוף האותיות מתחלף אבל האותיות עצמם הם בשניהם בשוה, שמזה מובן שהתהוות האותיות אינו מהשכל ומכל שכן שאינו מהמדות. ועוד יותר, דאיתא בזהר⁴⁹ ובמק"מ בארוכה שישנם אותיות של חסד ואותיות של דין, ואם נאמר שהתהוות האותיות הוא מהשכל ומדות, איך אפשר ששכל של חסד יתלבש באותיות של דין, וכן להיפך. דמזה מוכח שהתהוות האותיות אינו מהשכל ומדות, כי אם יש להם שורש לעצמם, ומצד עצם שרשם ישנם אותיות של חסד ואותיות של דין, והשורש שלהם הוא בקדמות השכל⁵⁰ (שלמעלה מהשכל), וכידוע בענין אבא יסד ברתא, דזה שהאותיות (ברתא) נמשכים מהחכמה (אבא) הוא מבחינת קדמות השכל. והתהוות האותיות מקדמות השכל הוא בדרך ריחוק⁵¹.

ועד"ז הוא גם ההפרש בין צומח וחי למדבר, שבצומח וחי הנה גופם ונפשם הם בערך זה לזה ונתהוו (הגוף והנפש) יחד, וכמ"ש תדשא הארץ גוי'⁵² תוצא הארץ גוי'⁵³, וגם בנבראים דעלמא דאתכסיא כתיב ישרצו המים גוי'⁵⁴, דכולם נבראו כמו שהן עתה וכמרז"ל⁵⁵ בקומתן נבראו ובצביונן נבראו. דכמו"כ גם המלאכים

קיג, ב. ולאדמור"ר הצ"צ ח"א ע' תקנו ואילך. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שמ. וש"נ. סה"מ תרע"ח ע' שמה ואילך.

51) ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' ג ואילך.

52) בראשית א, יא.

53) שם, כד.

54) שם, כ.

55) ר"ה יא, א. חולין ס, א.

47) איוב כח, יב. וראה תניא אגה"ק ס"ז (קכו, א). סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שא. שיט. שצא. עטר"ת ס"ע תפד ואילך. תרפ"ט ע' 17. 129.

48) פל"ה בהגהה (מד, ב ואילך). וראה שם פ"יח (כג, סע"ב).

49) ח"א טז, ב. – הובא בסה"מ תרנ"ד שם (ע' רנח).

50) ראה אגה"ק שבהערה 46. תו"א מקץ מב, א. ביאורי הזהר לאדמור"ר האמצעי ואילך. מג, א.

השפעת הטיפה שהוא מפנימיות המוח הרי מוליד בדומה לו, לפי שהיא השפעה עצמית. והוא לפי שפנימיות המוח מיוחד עם פנימיות האור. וטעם הדבר מה שלמטה הוא כן, לפי שכן הוא גם למעלה. דחיצונית הכלים הוא הארה בלבד ופנימיות הכלים מיוחדים עם פנימיות האור, עד עם בחינת עצם האור, שהוא אין סוף. שמזה מובן מעלת הנשמות על המלאכים, שהנשמות ששרשם מפנימיות הכלים שמיוחדים עם עצם האור, אין בהם שום הגבלות כלל, דמלאך⁶⁴ מוגבל במקום כמאמר מלאך בשליש עולם עומד⁶⁵, וכמו"כ הוא מוגבל בזמן, דזמן ומקום שייכים זה לזה⁶⁶, משא"כ נשמות אינם מוגבלים לא במקום ולא בזמן, דזהו⁶⁷ מה שאומרים⁶⁸ וקדושים בכל יום יהלוך סלה, דבתחילה אומרים⁶⁹ קדוש ברוך ימלוך ואינו אומר בזה סלה, והוא לפי שקדוש ברוך ימלוך קאי על שירת השרפים חיות ואופנים, והשיר שלהם הוא בהגבלה, שישנו הפסק בהשירה שלהם, משא"כ מה שאומרים אח"כ על הנשמות וקדושים בכל יום יהלוך סלה, שהשירה שלהם הוא בכל יום, ועוד יותר שהוא סלה, דכל מקום שנאמר נצח סלה ועד אין לו הפסק⁷⁰.

וביאור הענין⁷¹, הנה נתבאר לעיל שהמלאכים נתהוו בגופם ונפשם כאחד. דמזה מובן שכשם שגופם בערך לנפשם כמו"כ גם נפשם בערך לגופם והיינו דכמו שגופם בערך לנפשם, ולכן כשהמלאך אומר שירה, שהוא מצד הנפש, נעשה ביטול בגופם ג"כ, כמ"ש⁷² וצבא השמים לך משתחווים בגופם מצד השירה שהנפש אומרת, וכמו בהגלגלים שמסבבים ממזרח למערב ידוע שזהו ההשתחואה והביטול שלהם⁷³ להשכינה, דשכינה במערב⁷⁴, דע"י אמירת השירה שלהם מצד נפשם, נעשה ההשתחואה בגופם, שמסבבים למעריב. דזהו ג"כ מה שיהושע תלמידו של משה כמאמר⁷⁵ משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע, כשרצה להעמיד את השמש אמר שמש בגבעון דום⁷⁵, שלא אמר עמוד, כי אם אמר דום מלומר שירה⁷⁶, ועי"ז ממילא עמד השמש מלכת. כי הילוך השמש הוא מצד שירת נפש המלאך שפועל גם על גוף המלאך שמזה נמשך גם בגלגל השמש הליכתו, וכשפסק נפש המלאך לומר שירה, נפסק ממילא הליכת השמש. דמכל זה מובן שגוף המלאך הוא בערך לנפשו. הנה כמו"כ לאידך גיסא, שנפש המלאך הוא בערך לגופו. דכשם שהגוף הוא מוגבל, כך

71) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרנ"ד שם (ס"ע רנז).

72) נחמי' ט, ו.

73) ראה תניא פמ"ב בהגהה (סא, א).

74) ב"ב כה, א. סנהדרין צא, ב.

75) יהושע י, ב.

76) ראה גם אוה"ת במדבר ע' קכד.

64) בכ"ז ראה גם לקו"ת ברכה שבהערה 10.

65) ראה חולין צא, ב. ב"ר פס"ח, יב.

66) לקו"ת ברכה שם.

67) סה"מ תרנ"ג שם (ע' רכ). תרנ"ד שם (ס"ע

רנה ואילך). שהוא לשון הלקו"ת ברכה שם.

68) בתפלת העמידה.

69) בנוסח הקדושה.

70) עירובין נד, א.

נתהוו בגופם ונפשם כאחד, משא"כ בכריאת האדם שנעשה גופו תחלה בפ"ע בלי שום נפש חיונית בתוכו, וכמ"ש⁵⁶ וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וכמרז"ל⁵⁷ שעה ראשונה צבר עפרו כו' ומתחלה הי' גולם כמ"ש⁵⁸ גלמי ראו עיניך, עד שאח"כ ויפח באפו נשמת חיים⁵⁹. דלכאורה הרי זה פחיתות בזה שהי' זמן שהגוף האדם הי' גולם, אך באמת הנה מזה עצמו רואים את המעלה שבסוג המדובר, שנשמת האדם דוקא שהיא למעלה מנפש המלאכים, הנה היא דוקא מתלבשת בגוף האדם, גוף היותר תחתון, וע"ד שהתהוות האותיות הוא בפנימיות החכמה דוקא, דנעוץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן⁵⁹.

וביאור⁶⁰ מעלת נשמת אדם על נשמת המלאכים, הנה נתבאר לעיל דמלאכים שרשם משם אלקים ונשמות שרשם משם הוי'. דמזה יובן בתוספות ביאור מה ששירת המלאכים נשמעת באזני הנביא ולא שירת הנשמות, לפי שהמלאכים שרשם משם אלקים³⁶, בחינת הכלים, הרי הכלים הם במדידה והגבלה, משא"כ הנשמות שרשם משם הוי"³⁶, בחינת האורות, הרי האורות אינם במדידה והגבלה, עד שלפעמים מבואר שהאורות הם פשוטים. וגם לפי המבואר במקום אחר שגם הנשמות שרשם מהכלים, הרי ידוע ששורש הנשמות הוא מפנימיות הכלים⁶¹. וההפרש בין פנימיות הכלים לחיצוניות הכלים אנו רואים גם בכלים למטה, שפנימיות הכלי מיוחדת עם המשקה שבתוכה, משא"כ חיצוניות הכלי, הרי דופן הפנימי של הכלי מפסיק בין המשקה לחיצוניות הכלי. וגם כללות ענין חיצוניות הכלי הוא בכדי להביא את המשקה למקום שרוצה, היינו שענינה הוא בשביל הזולת, היינו בשביל הגילוי. וזהו בענין הכלים שמחוץ להאדם. וכמו"כ בהכלים שבאדם עצמו שהם האברים, הרי אינו דומה חיצוניות הכלי לפנימיות הכלי, ועד"מ בכלי המוח, הרי חיצוניות המוח ענינה להשפיע לזולתו דלבד זאת שכללות ענין ההשפעה הוא רק חיצוניות, דתוונא דלבא לא כתבי אינשי⁶², ולא קאי אדעתא דרבי⁶³, הנה גם החיצוניות עצמו הרי כאשר השומע לא יהי' בר שכל לא יועיל לו ההשפעה מאומה, וכמאמר א' קאפ קען מען ניט ארויף שטעלן, ורק כאשר הוא בעל שכל בעצמו אז יקבל את ההשפעה מרבו. וטעם הדבר הוא, לפי שכללות ענין ההשפעה שמחיצוניות הכלי הוא חיצוניות בלבד, היינו הארה בלבד, ולכן לא יש בזה עצם. משא"כ בענין

61 (ראה עץ חיים שער כח (שער העיבורים) פ"א. שער מ (שער פנימיות וחיצוניות) דרוש י. פ"ח הקדמה לשער השבת פ"י. לקו"ת פ' ראה כו, ריש ע"ד. דרושים ליוהכ"פ ע, ג.
62 ראה פרש"י סנהדרין לה, א. הובא בסה"מ תרנ"ז ס"ע מו.
63 ראה ע"ז ה, ב.

56 בראשית ב, ז.
57 סנהדרין לח, ב.
58 תהלים קלט, טז.
59 ספר יצירה פ"א מ"ז.
60 בהבא לקמן – ראה סה"מ תרנ"ג שם (ע' קיח ואילך). תרנ"ד שם (ע' רנד ואילך).

הנפש הוא מוגבל, ולכן ישנו הגבלה והפסק בשירת המלאכים כנזכר לעיל, דהגם שהשירה הוא מצד נפשם, ומכל מקום יש בזה הגבלה והפסק. משא"כ הנשמות הרי אינם מוגבלים כלל, ונשמת האדם דוקא שאינה מוגבלת כלל, נתלבשה בגוף בשר ודם דוקא, לתקנו ולהעלותו על ידי התורה, שבזה נשלם כללות כוונת הבריאה וכנ"ל במשל³⁴ הבנין שצריך להגביהו מתחתיתו דוקא, לעשות את העולם משכן לו יתברך, לפי שנעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחילתן⁵⁹.

וזהו מה שהמלאכים התדיינו עם הקדוש ברוך הוא בשלשה מקומות, בהתהוות ובמתן תורה ובעשיית המשכן, שעשיית המשכן הוא תכלית כוונת הבריאה, ועיקר התכלית אינו בהמשכן שהי' במדבר כי אם במשכן שילה ובעיקר בבית עולמים⁷⁷ וכמ"ש⁷⁸ כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה, שהמשכן הי' עראי, והוא לפי שהמשכן הי' מעצי שטים עומדים⁷⁹ שהוא דוגמת⁸⁰ שרפים עומדים⁸¹, ובמשכן שילה ניתוסף גם אבנים⁸², והבית המקדש הי' מאבנים (דומם) דוקא⁸³, הנה זה הי' העיקר. ומה בהמשכן שהאדם למטה עושה הנה העיקר הוא בדומם ולא הצומח, מכ"ש שבמלאכים אינו העיקר.

וזהו בשעה שעלה משה למרום והמלאכים טענו מה אנוש כי תזכרנו תנה הודך על השמים, אמר הקדוש ברוך הוא למשה רבינו חזור להם תשובה, והיינו שהתשובה היתה צריכה להיות מנשמה בגוף דוקא, שנשמה בגוף הראה להם את המעלה שבגוף גשמי דוקא, ואז הודו המלאכים ואמרו תנה הודך על הארץ, שנאמר⁸⁴ ה' אדונינו מה אדיר שמך וגו' ואילו תנה הודך על השמים לא כתיב⁴, ונתנו מתנות למשה, ואחר כך נתנו מתנות לכל ישראל שירדו להם ששים רבוא מלאכי השרת וקשרו להם שני כתרים⁸⁵, שהוא ענין סיוע המלאכים על עבודת האדם. והוא ע"ד משנת"ל בפירושו²⁵ סור מרע ועשה טוב²⁶, דתמורת זה שבתחילה קטרגו, הנה הם עצמם הודו וסייעו את עבודת האדם. והודאה זו היתה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע⁸⁵, דשמיעה הוא ענין הבנה והשגה שזה ישנו גם במלאכים, אמנם ישראל הקדימו נעשה לנשמע שהראו את מעלת העשי', מעלת דומם דוקא, ואז הודו המלאכים על נתינת התורה לישראל למטה דוקא. ובכלל זה היתה גם הודאתם על

81 ישע"י ו, ב.
82 זבחים קיב, ב. רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א ה"ב.
83 ראה תו"א ויגש שם. לקו"ת ברכה שם. וראה גם לקו"ש ח"ו ע' 17. ובכ"מ.
84 תהלים ח, י.
85 שבת פח, א.

77 ראה סה"מ תרנ"ג שם (ע' רכ). תרנ"ד שם (ע' רנו). שהוא לשון הלקו"ת ברכה צט, ד.
78 ראה יב, ט. זבחים קיט, א. לקו"ת ברכה שבהערה הקודמת. וראה שהש"ר פ"א. טז (ג). תו"א ר"פ ויגש.
79 תרומה כו, טו.
80 ראה שמור"ר פל"ג, ד. שם פל"ה, ו. לקו"ת נשא ב, ג. ברכה שם. סה"מ תרל"ה ח"ב ע' סכב.

עשיית המשכן דכתיב בי⁸⁶ וכן תעשו וארז⁸⁷ (תעשו) לדורות, דקאי על בית המקדש השלישי שהוא עיקר התכלית, שהוא למעלה גם מבית עולמים שהי' קודם. דהגם שהי' קבע ולא עראי כהמשכן מכל מקום הי' אחר כך גלות, אבל עיקר דירת קבע יהי' בבית המקדש השלישי⁸⁸ שלא יהי' אחריו גלות⁸⁹, והוא ענין דירת קבע, ופירוש דירה הוא עד"מ בדירת המלך בשר ודם שדר בהדירה בכל עצמותו⁹⁰. וגם ענין זה הי' כלול בשעת מתן תורה, דכמו שבשעת מתן תורה הי' הדיבור אנכי נשמע מכל הוי' קצוות⁹¹, כמו"כ לעתיד ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר⁹², שבכל רוח מהו"ק יראו אלקות, ובהודאת המלאכים על נתינת התורה למטה נכלל גם הודאתם על בנין בית המקדש השלישי, שאז יהי' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר, שיהי' הוי' אחד ושמו אחד⁹³.

אזה"ת שה"ש ח"ב ע' תרעט ואילך. סה"מ תרל"ה
 ח"ב ריש ע' שנג. המשך תרס"ו ס"ע ג.
 91 ראה תנחומא שמות כה. שמו"ר פ"ה, ט.
 תקו"ז תכ"ב (סד, ב). תניא פל"י (מו, סע"א).
 92 ישע"י מ, ה.
 93 זכרי' יד, ט.

86 תרומה כה, ט.
 87 שבועות טו, א. פרש"י עה"פ.
 88 ראה זהר ח"ג רכא, א. ועוד.
 89 ראה מכילתא בשלח טו, א. תוד"ה ה"ג
 ונאמר – פסחים קטז, ב.
 90 ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תפט.

בס"ד. יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"א

הנחה בלתי מוגה

וַאֲהִי אֲצִלוֹ אֲמוֹן וַאֲהִי שַׁעֲשׁוּעִים גּוֹ' מִשְׁחַקַּת לִפְנֵי כָּל עַת גּוֹ' וְשַׁעֲשׁוּעֵי אֶת בְּנֵי אָדָם,¹ הִנֵּה מָה שִׁכְתוֹב וַאֲהִי אֲצִלוֹ קָאֵי גַם עַל שַׁעֲשׁוּעִים, הֵינּוּ וַאֲהִי אֲצִלוֹ שַׁעֲשׁוּעִים, כְּמ"ש בְּקוֹנְטֵרְס אַחֲרוֹן.² דִּהְגַּם שִׁכְתִּיב וְשַׁעֲשׁוּעֵי אֶת בְּנֵי אָדָם, מ"מ הִיא שַׁעֲשׁוּעִים גַּם אֲצִלוֹ, כְּמִבּוֹאֵר בְּקוֹנְטֵרְס אַחֲרוֹן³ בְּעִנֵּין דּוּד זְמִירוֹת קְרִית לְהוֹ' שְׁאֵמֵר זְמִירוֹת הֵיוּ לִי חוֹקִיק⁵, שְׁכַל הָעוֹלָמוֹת תְּלוּיִים בְּדַקְדוּק קַל שֶׁל תּוֹרָה, וְנַעֲנֵשׁ עַל זֶה, לִפְי שְׁאִין זֶה עֵיקֵר עִנֵּין הַתּוֹרָה מֵה שְׁבָה תְּלוּי כָּל חֵיוֹת הָעוֹלָמוֹת, כִּי אִם עֵיקֵר עִנֵּין הַתּוֹרָה הוּא זֶה מֵה שׁוֹאֵהִי אֲצִלוֹ שַׁעֲשׁוּעִים, שַׁעֲשׁוּעִים עֲצִמִיִּים, מִשְׁחַקַּת לִפְנֵי, בְּפִנְיָמוֹת אֵין סוּף. אֵלֵא שֵׁישׁ בּוּזָה כְּמָה מְדַרְיָגוֹת, וַאֲהִי אֲצִלוֹ אֲמוֹן, שַׁעֲשׁוּעִים, מִשְׁחַקַּת לִפְנֵי וְכוּ' עַד וְשַׁעֲשׁוּעֵי אֶת בְּנֵי אָדָם כְּמִבּוֹאֵר בְּמִקּוּם אַחֲרָ'.⁶ וְזֶה שֶׁהַתּוֹרָה הִיא וְשַׁעֲשׁוּעֵי אֶת בְּנֵי אָדָם הֵרִי זֶה בְּאֵין עֵרוֹךְ לְבַחֲיִנַּת שַׁעֲשׁוּעִים עֲצִמִיִּים דְּתוֹרָה, שְׁזֵהוּ עֵיקֵר הַתּוֹרָה. וַיֵּשׁ לּוֹמֵר בְּדֶרֶךְ אֲפֻשֶׁר שְׁזֵהוּ ג"כ מֵה שְׁאֵמֵר הַבַּעַשׁ"ט⁷, דְּכִמּוֹ שְׁכַלְלוֹת הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בְּעֶשְׂרֵת הַדְּבָרוֹת כְּמִבּוֹאֵר בְּאֵזֶה־רוֹת הַרִס"ג⁸, כְּמוֹ"כ כְּלוּלָת כָּל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בְּתִיבַת אֲנֹכִי⁹, דְּלִכְאוּרָה, הֵרִי אֲנֹכִי הוּא אֲנֹכִי מִי שְׁאֲנֹכִי דְּלֵא אֲתֵרְמִיז לֹא בְּשׁוּם אוֹת וְלֹא בְּשׁוּם קוֹץ, כְּמ"ש בְּזֵה־ר'¹⁰, וְהַתּוֹרָה נִמְשָׁכָה לְמַטָּה עַד לְשַׁעֲשׁוּעֵי אֶת בְּנֵי אָדָם, וּמֵהוּ"ע שְׁכַל הַתּוֹרָה כְּלוּלָה בְּאֲנֹכִי. וַי"ל הַבִּיאוֹר בּוּזָה, כִּי כָּל הַתּוֹרָה הִיא שַׁעֲשׁוּעִים עֲצִמִיִּים שֶׁל הַקְּב"ה, וַאֲהִי אֲצִלוֹ שַׁעֲשׁוּעִים, אֲנֹכִי. וְזֵהוּ שְׁאֲנֹכִי הוּא רֵאשִׁי תִיבוֹת אֲנֵא נְפִשִׁי כְּתִבִּית יְהִיבִית¹¹, דְּאֲנֹכִי מִי שְׁאֲנֹכִי נִתֵּן עֲצִמּוֹ בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָה¹².

וַאֲהִי אֲצִלוֹ אֲמוֹן דִּיּוּם ב' דחג השבועות תשמ"ג
[לְקַמֵּן ע' תַּמְב וַאֲיִלְךְ]. וְעוֹד.
(7) הוּבָא בְּסִפְר בּוֹן פּוֹרַת יוֹסֵף (לְהַרְהוֹק ר' יַעֲקֹב יוֹסֵף מִפּוֹלְנָאָה) כְּג. ד. וְרֵאָה לְקוּ"ש חֶלֶק כֹּה ע' 382. וְש"נ.
(8) הוּבָא בְּפִרְש"י מִשְׁפֹּטִים כּד, יב.
(9) יִתְרוֹ כ, ב.
(10) רֵאָה זַח"ג יא, א. רְנֹז, ב. לְקוּ"ת פִּינְחָס פ, סע"ב.
(11) שְׁבַת קָה, א (לְגִירֵסַת הָעֵינִן יַעֲקֹב).
(12) רֵאָה לְקוּ"ת שְׁלֹחַ מַח, סע"ד. אוּה"ת יִתְרוֹ ע' תַּתְּקָא. דְּגַל מַחְנֵה אֲפֵרִים פ' תְּשֵׁא (ד"ה וְהַמְכַתֵּב).

(1) מְשַׁלֵּי ח, ל-לא.
(2) תְּנִיא קְסָא, א.
(3) תְּנִיא קְס, סע"א וַאֲיִלְךְ. וְרֵאָה גַם סֵהמ"צ לְהַצִּיץ מְצוֹת מִשָּׂא הָאֲרוֹן בְּכַתֵּף פ"א-ב (דֵרמ"צ מ, ב – מא, ב).
(4) סוּטָה לֵה, סע"א.
(5) תְּהַלִּים קִיט, נד.
(6) רֵאָה מֵאֲמָרֵי אֲדַה"ז תְּקַס"ה ח"א ע' תְּקוֹ וַאֲיִלְךְ. אוּה"ת ש"ה ש"ח ב' ע' תְּשׁוֹ וַאֲיִלְךְ. סֵהמ"מ תְּרַס"ה ע' עג. הַמְשַׁךְ תְּעַר"ב ח"א ע' שַׁעַד. ד"ה אֲלֵפִיִּים שְׁנָה דִּיּוּם ב' דחג השבועות תשי"א (סֵהמ"מ תשי"א ע' 69 [לְעִיל ע' א וַאֲיִלְךְ]). ד"ה

והנה¹³ ידוע¹⁴ שההכנה למתן תורה הוא ענין יציאת מצרים וספירת העומר. ומזה מובן דבחינת ואהי' אצלו שעשועים שבתורה, ישנו גם ביציאת מצרים בספירת העומר. וזהו שכל ג' ענינים אלו נקראים בשם שבת, וכמ"ש¹⁵ וספרתם לכם ממחרת השבת, שאינו אומר ממחרת הפסח כי אם ממחרת השבת, הרי פסח שהוא ענין יציאת מצרים נקרא בשם שבת¹⁶, וכן כתיב¹⁷ שבע שבתות תמימות תהיינה, שאינו אומר שבעה שבועות וכמ"ש¹⁸ שבעה שבועות תספר לך, כי אם שבע שבתות דוקא, לפי שספירת העומר הוא ג"כ בחינת שבת, וכן כתיב¹⁹ עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום ואינו אומר עד ממחרת השבוע השביעית כי אם ממחרת השבת השביעית, שקאי על חג השבועות, זמן מתן תורה, שנקרא בשם שבת. והכל מודים דבשבת ניתנה תורה²⁰. והוא לפי שבכל ג' ענינים אלו ישנו המשכת בחינת ואהי' אצלו שעשועים, שלכן נקראים כולם בשם שבת, כמו שיתבאר להלן.

והנה כללות הגילוי שהי' בשעת מתן תורה, אינו מבחינת אור שבגדר גילוי, כ"א מבחינת עצם האור שהוא למעלה מגדר גילוי לגמרי, העלם בעצם. ועד להעצמות, אנכי מי שאנכי דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ. ואין זה סותר למשנת"ל שהגילוי דמתן תורה בא אחרי ההכנה דיציאת מצרים וספירת העומר, כי נוסף על זה, שגם בבחי' שלמעלה מהשתלשלות וגם בבחינת עצם האור שלמעלה מגדר גילוי, יש סדר והדרגה, וכמבואר במקום אחר הדוגמא על זה מענין הניסים, שהגם שהם למעלה מסדר ההשתלשלות, מ"מ יש סדר בהניסים²¹, הנה עוד זאת, בכדי ששעשועים העצמיים יומשכו למטה עד לבחינת ושעשועי את בני אדם, הוצרך להיות בזה סדר והדרגה.

וזהו מה שכתוב²² קול דודי גו' מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות. קול דודי קאי על בחינת קלא דלא אשתמע, דהנה כתיב²³ הקל קול, קול מלא ו' קל חסר ו', שב' בחינות אלו הם קלא דאשתמע וקלא דלא אשתמע²⁴. קלא דאשתמע הוא הקול הנמשך מהשכל, או מהמדות, או מהשכל כמו שמתגלה ע"י המדות, וקול זה הוא

19) אמור שם, טו.
 20) שבת פו, ב.
 21) ד"ה ועתה אם נא מצאתי תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' רכב).
 22) שה"ש ב, ח.
 23) תולדות כז, כב.
 24) ראה זהר ח"א נ, ב. לב, א. קנא, סע"א. קעא, א. לקו"ת שה"ש טו, ריש ע"ב. אוה"ת וישלח רסג, ב ואילך. ועוד.

13) בכל הבא לקמן – ראה ד"ה וספרתם דיום ב' דחג השבועות תרע"ח (סה"מ תרע"ח ע' שיט ואילך).
 14) ראה לקו"ת אמור ד"ה וספרתם לכם (לה, ב). ובכ"מ.
 15) אמור כג, טו.
 16) ראה מנחות סה, ב ואילך. תו"כ אמור עה"פ.
 17) אמור שם.
 18) ראה טז, ט.

קלא דפסיק. דמאחר שענינו הוא גילוי השכל והמדות שהם מדודים ומוגבלים, לכן כשמסתיימים הדברים שנמשכים ומתגלים על ידו, נפסק במילא גם הקול. משא"כ קלא דלא אשתמע הוא קול שלמעלה מהשכל. דבעבודת האדם הוא ענין צעקת הלב שלמעלה מטעם ודעת, ולמעלה הוא ענין המשכת בחינת עצם האור שמצד עצמו הוא למעלה מגדר גילוי, דקול זה הוא קלא דלא פסיק, לפי שאין שייך בו הגבלה והפסק כלל. וזהו שבהקול דמתן תורה כתיב²⁵ קול גדול ולא יסף²⁶, כי הגילוי דמ"ת הוא המשכת העצם שלמעלה מגדר גילוי, קלא דלא פסיק. ולהוסיף, דמהטעמים על זה שהתורה לא תהי' מוחלפת לעולם²⁷ הוא, דכיון שהקול דמתן תורה הוא קלא דלא פסיק שאין שייך בו הפסק ושינוי, לכן גם הענינים שנמשכו על ידו, והיא התורה שניתנה בקול זה, אין שייך בה שינוי ח"ו. והנה אף שקול זה הוא המשכה שלמעלה מגדר השתלשלות ולמעלה מגדר גילוי, מ"מ כתיב מדלג גוי' מקפץ, שהדילוג וקפיצה הוא ברגלים, לפי שכל המשכה הוא ע"י בחינת רגל, בחינה התחתונה. והיינו דכלל זה שכל המשכה הוא ע"י בחינת רגל, אינורק בהמשכות שבסדר השתלשלות, דפנימיות שבעליון נעשה מקיף לתחתון, ונה"י שבעליון נעשים מוחין לתחתון, אלא כן הוא גם בהמשכות שלמעלה מהשתלשלות. וכמו ההמשכה שמבחינת עתיק שהיא רק מאות תי"ו, וכן גם בהאור שקודם הצמצום ההמשכה ממנו הוא רק מבחינת מלכות שבמלכות, וכן גם בביאת המשיח כתיב²⁸ ועמדו רגליו. ובהמשכה זו עצמה ישנם ב' בחינות, מדלג ומקפץ. שההפרש בין מדלג למקפץ הוא כדאיתא במשנה²⁹, מדלג ברגלו אחת ומקפץ בב' רגלים. וההפרש ביניהם הוא, דכשמדלג ברגלו אחת הרי לבד זאת שהגוף נשאר במקומו וכל המשכה היא רק בחינת רגל לבד, הנה גם בבחינת רגל עצמו הרי רגלו אחת על הארץ ומה שנמשך הוא רק רגל אחת בלבד, משא"כ כשמקפץ בב' רגליים, הנה אף שהמשכה היא ע"י הרגלים, מ"מ הרי ע"י רגליו נעתק כל גופו, היינו שנמשך בכל עצמותו.

וביאור החילוק בין שני הענינים דמדלג ומקפץ (אף ששניהם הם המשכה מלמעלה מהשתלשלות) יובן ע"פ הידוע שגם במקיף שלמעלה מהשתלשלות, ישנם ב' בחינות, מקיף הקרוב ומקיף הרחוק. דמקיף הקרוב הוא שיש לו שייכות אל הפנימי, דהגם שהוא מקיף מ"מ יש לו שייכות אל הפנימי, ויתירה מזו שבהעלם

25) ואתחנן ה, יט.

26) ראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א ח"י ע' רי. לקו"ש ח"ד ע' 1095.

27) רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ט. ובכ"מ.

28) זכרי' יד, ד.

29) אהלות פ"ח מ"ה. הובא בלקו"ת שה"ש טו,

סע"ב.

30) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרע"ח שם (ע' שכא). כמה ענינים שבסה"מ תרע"ח שם, מיוסדים כנראה, על ד"ה ועשית חג שבועות במאמרי אדה"ז על פרשיות התורה ח"ב ע' תתטז-תתיז. ועם הגהות וכו' – סה"מ תרל"ה ח"ב ע' שטר-שטז.

כולל בעצמו את הפנימי, ואחר כך כשהפנימי נמשך ממנו, המקיף שומר עליו, דכל זה הוא במקיף הקרוב, משא"כ מקיף הרחוק אינו שייך אל הפנימי כלל. וביאור³⁰ ענינם בנפש האדם, הנה אמרו רז"ל³¹ חמשה שמות נקראו לה נפש רוח נשמה חי' יחידה, נפש רוח נשמה הם פנימיים. חי' יחידה הם מקיפים, אלא שחי' הוא מקיף הקרוב ויחידה הוא מקיף הרחוק. שהמקיף דחי' נרגש בהכחות פנימיים. וכמ"ש גבי דניאל וראיתי אני לבדי את המראה והאנשים אשר היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם³², ומקשה בגמרא³³ דמאחר דלא חזו למה הי' בהם החרדה, ומשני דאף על גב שאינהו לא חזי מזלייהו חזו. והיינו שנרגש בהם המקיף. שבדניאל הי' זה בכחינת פנימיות, בכחינת ראי', כמ"ש וראיתי, אבל האנשים אשר עמי לא ראו את המראה, אבל מ"מ הורגש בהם המקיף, שלכן חרדה גדולה נפלה עליהם. דלכן נקרא המקיף בשם מזל, לפי שהוא מזיל שממנו נוטף להכחות פנימיים.

והנה הפעולה שהיתה מהרגש המקיף, הוא ענין החרדה, דחרדה מסלקת את הדמים³⁴, שהוא ענין הכיוון וההעלם, שמצד גילוי המקיף נעשה כיוון והעלם בכל הכחות. והענין הוא, דגם בכוחות פנימיים אנו רואים דכאשר מתגלה כח עליון, הרי כח התחתון הוא בהעלם. וכמו בהכחות חכמה ובינה, הנה חכמה הוא ענין ראיית המהות, וכאשר ישנו לראיית המהות אין שייך ענין ההבנה והשגה כלל, ורק כאשר נתעלם בחינת הראי' ונשאר רק הנחה שכלית [אלא דלהיות שגם הוא בחינת החכמה לכן אינה הבנה שכלית ורק הנחה שכלית, אבל מ"מ היא שייכת כבר לשכל], אז אפשר שיהי' הבנה שכלית. הרי דגילוי כח הבינה הוא דוקא אחרי התעלמות החכמה, אבל בגילוי החכמה, הבינה היא בהעלם. וכן הוא גם בענין המוחין ומדות, דגילוי המדות הוא דוקא אחרי שמתעלמים המוחין במיצר הגרון. ומה בכחות פנימיים דכאשר מתגלה כח עליון, כח התחתון הוא בהעלם, מכש"כ בגילוי המקיף, שאז כל הכחות פנימיים הם בכיוון והעלם. וכמו בגילוי הרצון, דכאשר הרצון הוא בגילוי, אז אי אפשר שיהי' גילוי הכחות פנימיים, כמו גילוי השכל. ויתירה מזו, גם כאשר הרצון שייך לשכל והיינו שרוצה להתחכם, מ"מ כאשר הרצון מאיר בתוקף, אי אפשר שיהי' אז גילוי השכל. וזהו חרדה גדולה נפלה עליהם, דהפעולה שנעשית בהם מזה שמזלייהו חזי הו"ע החרדה, כי מזל הוא מקיף דחי', וע"י גילוי המקיף מתעלמים כל כחות הפנימיים, ולכן נפלה עליהם חרדה, דענין החרדה שמסלקת את הדמים הוא התעלמות כל הכחות. דכיון שכל החיות

32 דניאל י, ז.

33 מגילה ג, א. וש"נ.

34 נדה ט, א.

31 ב"ר פ"ד, ט. — בכמה מקומות (ודפוסים) הוא בשינוי סדר. אבל כ"ה כפנים (נרנח"י) בעץ חיים שער מב (שער דרושי אבי"ע) בתחילתו. שער הגלגולים בתחילתו. ובכ"מ.

מלוכש בדם³⁵, ע"י סילוק הדם מתעלם כל החיות. ולהוסיף, דההעלם שנעשה ע"י סילוק הדם הוא בכל ג' הבחינות נפש רוח ונשמה המתלבשים בגוף. והענין הוא, דבגוף האדם ישנם ג' אברים כלליים, תלת שליטין אינון מוחא לבא וכבדא³⁶, שבהם מתלבשים ג' הבחינות נר"ן, נשמה במוח רוח בלב נפש בכבד³⁷. והנה התלבשות הנפש הוא בהדם שבהכבד, ופשיטא שע"י סילוק הדמים מתעלמים כל הכחות השייכים לבחינת נפש. וגם רוח שבלב, הנה הרוח שבחלל הימני³⁸ קשור עם הרוח שבחלל השמאלי המלא דם³⁸, וגם נשמה שבמוח, הרי אנו רואים שבשעת התענית שאז הוא מיעוט הדמים, אינו יכול להבין ולהשכיל כדבעי.

והנה³⁹ חילוק הנ"ל בין שני המקיפים (מקיף הקרוב ומקיף הרחוק) הוא בנוגע לכחות הפנימיים (מקבל), דמקיף הקרוב מתגלה ונרגש בכחות הפנימיים (שע"י הרגש זה הם מתעלמים) ומקיף הרחוק (דבנפש האדם הוא מקיף דיחידה) אינו נרגש בכחות הפנימיים. והחילוק דשני המקיפים מצד המשפיע הוא, דמקיף הקרוב הוא מקיף הישר ומקיף הרחוק הוא מקיף החוזר. דמקיף הישר ענינו הוא גילוי, שנמשך ביושר להתגלות. והגם שהוא בחינת מקיף מ"מ ענינו הוא גילוי. דכשם שענינו של הכח פנימי הוא שיתגלה בפנימיות כמו"כ ענינו של המקיף הוא שיתגלה בבחינת מקיף, אבל ענינו הוא גילוי, משא"כ מקיף החוזר אין ענינו ענין הגילוי כלל, וענין המקיף דאור חוזר הוא שחוזר ועולה בעצמותו כו'. וענין ב' בחינות אלו למעלה בענין הספירות, הנה בחכמה היא ראשית הכחות פנימיים, והכתר היא בחינת מקיף, אלא שבכתר גופא ישנו עתיק ואריך, שהם ב' בחינות מקיף הנ"ל. אריך הוא בחינת מקיף הקרוב, מקיף דאו"י, שזהו שנקרא בשם אריך, היינו ששייך לבחינת ז"א אלא שז"א הוא בבחינת קטנות ואריך הוא באריכות, משא"כ בחינת עתיק הוא מה שנעתק ונבדל. וכמו"כ ישנם ב' בחינות אלו גם בהאור שקודם הצמצום והוא בחינת עצם האור והתפשטות האור. דהתפשטות האור עם היותו קודם הצמצום, מ"מ מזה עצמו שנקרא בשם התפשטות האור, הרי זה מורה שענינו הוא ענין הגילוי, וע"י הצמצום יהי' ממנו גילויים בסדר השתלשלות, משא"כ האור שהבדילו לעצמו, ומכש"כ עצם האור שהוא למעלה מגדר גילוי כלל, והוא ענין המקיף דאור חוזר שחוזר ומתעלם בעצמותו.

35) וכמ"ש (ראה יב, כג) כי הדם הוא הנפש. — דברים ח"ג ע' תתקיז.
 36) זרה ח"ב קנג, א. — מקומות שבהערה 30. וראה תניא פ"ט. וראה סה"מ תרל"ה שם (ע' שטו הערה 30).
 37) ראה ראו"ע משפטים כג, כה. עץ חיים שער כ (שער המוחין) פ"ה. שער מט (שער קליפת נוגה) פ"א. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי 39) בהבא לקמן — ראה סה"מ תרע"ח שם (ע' שכב).
 38) ראה ראו"ע משפטים כג, כה. עץ חיים שער כ (שער המוחין) פ"ה. שער מט (שער קליפת נוגה) פ"א. וראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי

והנה המקיף דאור ישר, עם היותו בגדר גילוי, מ"מ אינו דומה אופן הגילוי דמקיף לאופן הגילוי דאו"פ. שהגילוי דאו"פ הוא במיעוט ובהתלבשות ובהעלם, והיינו שמה שנמשך ומתגלה מאו"פ לכח התחתון ממנו, הוא רק בחינה האחרונה שבהכח עליון כנ"ל, שהוא ענין המיעוט, וגם אופן התגלותו הוא שמתלבש בכח התחתון ממנו ומתעלם בו. משא"כ אופן הגילוי דאור מקיף הוא שנמשך בריבוי אור ואינו בא בהתלבשות והעלם. ויובן זה⁴⁰ ממה שלפעמים איתא⁴¹ או"א יונקים ממזלא, שאבא יונק ממזל ונוצר ואימא יונק ממזל ונקה, ולפעמים איתא⁴² שאבא ואימא מלבישים לזרועות דאריך. דלכאורה זה שאבא ואימא יונקים ממזלא הוא בחינה תחתונה יותר מזה שמלבישים לזרועות דאריך, שהרי ענין היניקה הוא המשכת הארה בלבד, שזהו"ע אבא ואימא יונקים ממזלא, דענין המזלות והשערות הוא המשכת הארה בלבד וע"י הפסק הגולגולת, משא"כ מה שאבא ואימא מלבישים זרועות דאריך, הרי ענין התלבשות הוא שמלבישים את עצם המהות כו', מ"מ הנה לאידך גיסא, הרי ענין ההתלבשות הוא שהאור מתלבש ומתעלם בהמלביש, משא"כ זה שאבא ואימא יונקים ממזלא, הנה ע"ה שהוא יניקת הארה בלבד, מ"מ הרי זה ריבוי אור, ואינו מתלבש ומתעלם כלל. ולכן בכדי שיהי' יחוד אבא ואימא, הוא דוקא ע"י יניקתם מהמזל. דהמשכה שנמשכת לאו"א מזרועות דאריך (ע"י שאו"א מלבישים אותם), הוא באופן שע"י נעשה ההתחלקות דחו"ב, שמבחינת חסד דאריך נמשך החכמה ומבחינת גבורה דאריך נמשך הבינה, והם בהתחלקות זה מזה, משא"כ ההמשכה שנמשכת לאו"א ע"י שיונקים ממזלא, הוא באופן שהם בהתאחדות ובהתכללות. והיינו שלא זו בלבד שאינו נעשה בזה התחלקות, שע"י ההמשכה מהמזל לא נעשה בהם התחלקות, אלא שגם ההתחלקות שהי' בהם מקודם, הנה מצד יניקתם ממזלא דאריך, נעשה בהם יחוד והתכללות. ועד שמצד יניקתם ממזלא דאריך, הרי הוא מוליד בדומה לו. וטעם הדבר הוא, לפי שזרועות דאריך, אף שהם באריך, שלמעלה מהשתלשלות, מ"מ באריך גופא הוא בחינת סדר ההשתלשלות, היינו או"פ, ולכן אופן התגלותם הוא בהתלבשות והעלם. משא"כ כשהמשכה היא מאריך עצמו (שבאריך גופא הוא מקיף שלמעלה מהשתלשלות), הגם שהמשכה היא הארה לבד (מזלות ושערות) ורק יניקה, מ"מ אין זה באופן דהתלבשות והעלם. אלא שמ"מ גם אריך עצמו, הוא מקיף הקרוב, מקיף הישר. ולכן אופן התגלותו הוא יניקת הארה לבד. משא"כ עתיק הוא מקיף הרחוק, מקיף דאור חוזר שאינו בגדר גילוי כלל, וכשנמשך הוא נמשך בכל עצמותו.

הנסירה) ספ"ג. ועוד. וראה זח"ג רצב, א. (42) פרי עץ חיים שער חג המצות פ"ו. עץ חיים שער כט (שער הנסירה) רפ"ו.

40) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרע"ח שם (ע' שכ). וראה גם לקו"ת אמור לט, א. (41) עץ חיים שער יד (שער או"א) ספ"ח כלל ג. שער טו (שער הזווגים) ספ"ב. שער כט (שער

וז'הו החילוק שבין מדלג ומקפץ, שההמשכה דמדלג הוא רק רגל אחת²⁹ (ואינו נמשך כמו שהוא בעצמותו) – דוגמת³⁰ או"א יונקים ממזלא, וההמשכה דמקפץ בשתי רגליו²⁹ שעי"ז נעתק כל גופו היא ההמשכה ממקיף הרחוק, שכשהוא נמשך הוא נמשך בכל עצמותו³¹. וזהו שמדלג על ההרים קאי על יציאת מצרים (כמארז"ל⁴³ עה"פ²² מדלג על ההרים דלג על הקץ) ומקפץ על הגבעות²² קאי על מתן תורה, כי הגילוי דיצי"מ הוא הגילוי דבחינת מקיף הישר, והגילוי דמ"ת הוא הגילוי דמקיף החוזר, ועד להגילוי דאנכי מי שאנכי, עצמות.

וביאור הענין, הנה נת"ל שהג' ענינים דיציאת מצרים ספירת העומר ומתן תורה, נקראים בשם שבת, ובענין השבת ישנם ב' בחינות, שביתה ומנוחה שאחרי העבודה ויגיעה, ומנוחה בעצם⁴⁴. דענין המנוחה שאחרי העבודה ויגיעה הוא כמ"ש ששת ימים תעבוד גו' ויום השביעי גו'⁴⁵, שש שנים תזרע גו' ובשנה השביעית גו'⁴⁶, דלכאורה אינו מובן מהו ענין הציווי על העבודה בששת ימים ובששת השנים, וידוע פירוש הפנימי בזה שקאי על עבודת הבירורים. שענין הבירורים הוא ענין נעלה ביותר, שבשביל זה ה' כדאי כל ענין ירידת הנשמה למטה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁴⁷, ובשביל זה ה' כדאי כל ענין נתינת התורה. אמנם בשעת הבירור הרי צריך להיות הירידה למטה בל"ט מלאכות עובדין דחול, ואחר כך צריך להיות העלי' למעלה, שהוא ענין השביתה ומנוחה דשבת שאחרי העבודה שמצד זה הוא גילוי התענוג. ועד"מ באדם למטה, כשעושה איזה דבר הרי כח העשי' שלו יורד ומתלבש בהמלאכה שעושה, ואחר כך כשנח הנה כח העשי' שלו עולה לנפשו ומזה הוא מתמלא תענוג. ועד"ז יובן למעלה, דהגם שלא בעמל ולא ביגיעה ברא הקב"ה את עולמו⁴⁸, מ"מ כתיב⁴⁹ בדבר הוי' שמים נעשו, ודיבורו של הקב"ה חשיב מעשה⁵⁰, ולכן צריך להיות ענין השביתה ומנוחה שהוא ענין העלי' למעלה ומזה הוא המשכת

(א) אבל לא ממש. כי גם ההמשכה דמדלג הוא ריבוי אור (ולא באופן דיניקה), ויתירה מזה – שרגל הוא אבר (ולא מזלות ושערות).

(ב) ואף שגם הגילוי דמקפץ הוא ע"י בחינת רגל, מ"מ, מכיון שע"י שמקפץ בשתי רגליו נעתק בכל גופו, מובן שכל העצם נמצא בזה, אלא שהוא בא בציור דרגל. ועד"מ מה שנתבאר בהשיחות (שלפני המאמר) בענין העצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס כולו, דפירוש מקצתו הוא מצד ההתגלות למטה שמצד הגילוי הוא בגדר ציור והתחלקות, דזהו"ע מקצתו, אבל יש בזה כל העצם. ועד"מ נשמה שהיא אלקות שנעשה נשמה.

43) ראה שהש"ר פ"ב, ח (א). וראה לקו"ת
שהש"י, ריש ע"ג.
44) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרע"ח שם (ע'
שכה ואילך).
45) יתרו כ, ט"ו"ד.
46) בהר כה, ג"ד.
47) לשון חז"ל – חגיגה ה, ב.
48) ב"ר פ"ג, ב. פי"ב, י.
49) תהלים לג, ו.
50) ראה ב"ר פמ"ד, כב.

התענוג. ובאמת הנה השביתה והעלי' צריך להיות לא רק בכח המעשה לבד כי אם גם בכחות הנעלים יותר. ועד"מ באדם כשעושה איזה מלאכה, הרי בשעת מעשה הוא יורד לא רק בכח המעשה שלו לבד כי אם גם בשאר הכחות, שהרי זה שעושה המלאכה הוא מצד זה שהוא בתנועה של קירוב לכללות הענין, שהוא ענין המדות, וגם בשעת מעשה צריך להשכיל בכדי שהענין יתאים. והגם שהשכל שמכניס בזה הוא שכל המעשה בלבד אבל מ"מ בשעת מעשה הרי כל שכלו טרוד בזה, וגם בהכרח שיש לו רצון בהמלאכה, וגם תענוג, שמצד זה הוא עושה המלאכה, הרי שבשעת עשיית המלאכה כל כחות נפשו הם בירידה, ואחר כך בשעת השביתה והמנוחה עולים כל כוחותיו. והדוגמא מזה יובן למעלה, שענין השביתה דשבת הוא לא רק בכח הפועל שבנפעל שמצד שם אלקים, אלא גם בשם הוי' כמ"ש שבת להוי'⁴⁵. דהגם שההתהוות בפועל היא משם אלקים אבל אמיתית ההתהוות היא משם הוי', דכתיב בדבר הוי' שמים נעשו⁴⁹ כי הוא צוה ונבראו⁵¹, והוי' לשון מהוה⁵², ולכן צריך להיות השביתה גם בשם הוי', בכל הד' אותיות דשם הוי'. כ⁵³ ההתהוות היא מכל הד' אותיות, לא רק מבחינת ה' אחרונה ספירת המלכות, בהבראם⁵⁴ בה' (אחרונה דשם הוי') בראם⁵⁵, אלא גם מבחינת הוא"ו שהוא ענין המדות, וכמ"ש⁵⁶ ששת ימים עשה גו' לא בששת אלא ששת כו'⁵⁷, וכן יש התהוות גם מהמוחין חכמה ובינה (ה' וי') כמ"ש בזהר⁵⁸ ע"פ ויאמר אלקים אבא אמר לאימא, ואמר רו"ל⁵⁹ כולם בחכמה עשית⁶⁰ בנינה, ולכן השביתה היא בכל ד' האותיות דשם הוי' גם בהיו"ד דשם הוי', ואדרבא עיקר ההתהוות הוא מהיו"ד, שמורה על תמידות הפעולה כמ"ש⁶¹ ככה יעשה איוב כל הימים, והוא ענין המחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית⁶². וזה שהשביתה הוא בכל ד' האותיות דשם הוי' הוא לא רק בהתלבשותן בכי"ע אלא גם בבחינת האצילות, שהרי כתיב כולם בחכמה עשית⁶⁰, שגם האצילות הוא כמו העשי'. ולפי מה שכתוב בעץ חיים⁶³ שחכמה דא"ק מתלבש בחכמה דאצילות כו' השביתה היא גם בבחינת החכמה דא"ק. ולהוסיף, דבבחינות הנעלות ביותר, התענוג מהשביתה הוא גדול ביותר. דהגם שבבחינות הנעלות אין הירידה למטה כ"כ כהירידה בכח המעשה, הרי באמת הוא אדרבה, בכח נעלה יותר גם ירידה קטנה היא

58) כ"ה בכ"מ (ראה מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' שנו. תקס"ט ע' לד. מאמרי אדמור"ר האמצעי בראשית ע' ד. ויקרא ח"ב ע' תרכה). וראה זהר ח"א כב, א.
59) זהר ח"ג מג, א.
60) תהלים קד, כד.
61) איוב א, ה. וראה שעהיה"א שם.
62) בברכות ק"ש.
63) שער ג (שער סדר אצילות) פ"א.

51) תהלים קמח, ה.
52) ראה זהר ח"ג רנו, סע"ב. פרדס שער א (שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהיה"א פ"ד.
53) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרע"ח שם (ע' שכו).
54) בראשית ב, ד.
55) מנחות כט, ב. פרש"י עה"פ.
56) תשא לא, טז.
57) זהר ח"א רמז, א. ח"ג רח, ב. ועוד. סה"מ

ירידה גדולה ביותר, הרבה יותר מירידת כח הפועל בנפעל, ולכן התענוג מהשביתה הוא תענוג גדול ביותר.

אמנם⁶⁴ כל זה הוא השביתה והמנוחה שאחרי היגיעה. ובחינת המנוחה בעצם הוא ע"ד מה שכתוב גבי שלמה הוא יהי' איש מנוחה⁶⁵, שאין הכוונה שיהיו לו מלחמות ואחר כך יהי' לו מנוחה מהמלחמות, כי אם הוא מנוחה בעצם. והתענוג שישנו בענין המנוחה בעצם הוא תענוג נעלה יותר מהתענוג שבמנוחה לאחרי היגיעה. והוא בחינת תענוג הבלתי מורגש. והנה בכל שבת ישנם ב' שבתות כמאמר רז"ל⁶⁶, מעלי שבתא ויומא דשבתא, שמעלי דשבתא הוא ענין העלי' מלמטה למעלה, ויומא דשבתא הוא ענין ההמשכה מלמעלה למטה, ובפרטיות ישנו בכל אחד מהם ב' הענינים. ובכל אחד מהם מנוחה שאחרי היגיעה ומנוחה בעצם, שהרי ידוע⁶⁷ ההפרש בין התפלות דשבת להסעודות דשבת, שהתפלות הוא ענין העלי' מלמטה למעלה וגם – עונג הפשוט, והסעודות הוא ענין ההמשכה מלמעלה למטה וגם עונג המורגש, והרי בין במעלי דשבתא ובין ביומא דשבתא, ישנם ב' הענינים סעודה ותפלה. ועיקר ענין הגילוי דמנוחה בעצם יהי' לעתיד ביום שכולו שבת ומנוחה⁶⁸. ומעין זה מאיר במיוחד עכשיו בסעודה השלישית דשבת, רעוא דכל רעוין⁶⁹, בחינת תענוג הבלתי מורגש, ולכן כתיב⁷⁰ היום לא. וזהו שאומרים במנוחה דשבת כי מאתך היא מנוחתם, מנוחה שלימה שאתה רוצה בה, ופירוש מאתך מנוחה שלימה הוא ענין מנוחה בעצם. והנה שורש ב' בחינות אלו במנוחה, הוא בבחינת מקיף הישר ומקיף החוזר. דמקיף הישר שהוא אור שבגדר גילוי, שייך בו ענין הצמצום והעלם, שהוא דוגמת העמל ויגיעה, ולכן מצד אור זה הוא המנוחה שאחרי היגיעה. ומקיף דאור חוזר שהוא למעלה מגדר גילוי, אין שייך בו ענין הצמצום והעלם כלל, ולכן מצד אור זה הוא המשכת מנוחה בעצם, תענוג הבלתי מורגש.

ועפ"ז⁷¹ יובן ההפרש בין יציאת מצרים למתן תורה, דיציאת מצרים הוא בחינת מדלג ומתן תורה הוא בחינת מקפץ, דביציאת מצרים הנה הגם שהיו אז גילויים שלמעלה מסדר ההשתלשלות, וכמ"ש⁷² ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך ולא שרף ולא שליח ולא אחר⁷³, אבל אחר כל זה הרי כל גילויים אלו היו (בעיקר) בכדי לדחות ולבטל את הרע וכמו שנאמר⁷⁴ וידעו (לשון שבירה) מצרים,

(69) זח"ב פח, סע"ב.

(70) בשלח טז, כה.

(71) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרע"ח שם (ע')

שכב ואילך).

(72) בא יב, יב.

(73) הגדה של פסח פיסקא ויוציאינו.

(74) וארא ז, ה. בשלח יד, ד. שם, יח.

(64) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרע"ח שם (ע') שכו ואילך).

(65) דברי הימים א כב, ט.

(66) שבת קי"ח, ב. נתבאר בלקו"ת בהר ד"ה את שבתותי (מא, א ואילך).

(67) אמרי בינה שער הק"ש פ"ה (יז, סע"ד).

(68) תמיד בסופה.

וכיון שדחיית וביטול הרע לגמרי הי' בשעת מכת בכורות, לכן הי' צריך להיות ועברתי כו' אני ולא כו'. והגילוי שהי' לבני ישראל הוא מפני שהוצרך להיות הגנה לישראל, ממכות מצרים, ושמתי פדות גו⁷⁵ וביחוד במכת בכורות שאף שנגוף למצרים הי' רפוא לישראל⁷⁶. דלכאורה אינו מובן למה הוצרך לגילוי נעלה כזה, והרי גם בסדר השתלשלות אמרו הושיט הקדוש ברוך הוא אצבעו הקטנה ביניהם ושרפם⁷⁷, דכאשר הי' גילוי אור יותר מן הקצוב להם, הגם שהי' הגילוי דאצבעו הקטנה (מלכות), מ"מ נתבטלו, ולמה הוצרך להיות הגילוי דועברתי, דבענין הספירות הוא המשכת הכתר, עד לבחינת כתר היותר עליון, ולמה לא הספיק גילוי סדר השתלשלות, אך הענין, שכל סדר השתלשלות הוא במדידה והגבלה, ושורש המדידה הוא מבחינת קו המדה שמודד את מדידת הספירות ומדידת העולמות. והטעם הוא, לפי שבהקו עצמו יש בו מעלה ומטה, דבראשו דבוק ובסופו אינו דבוק⁷⁸, ולכן יש בו מעלה ומטה, שמצד זה נעשה מעלה ומטה גם בספירות ובעולמות⁷⁸, שהעולמות הקרובים יותר לראשיתו הם בבחינת מעלה. וכללות ההתהוות (גם התהוות העולמות והספירות שהם בבחינת מעלה) מהקו הוא מפני שבראשו דבוק ובסופו אינו דבוק, שהדביקות שבראשו אינה מאירה בסופו. שעיי"ז יש מקום להשתלשלות. ובאם הדביקות שבראשו היתה מאירה גם בסופו, לא הי' אפשר להיות ממנו ההתהוות. ויובן זה ממה שנת"ל בענין חכמה ובינה, דמבחינת החכמה עצמה שהיא ראיית המהות אי אפשר להיות התהוות הבינה, ורק כאשר בחינת הראי' היא בהעלם ונשאר רק בחינת הנחה, הנה ההנחה נעשה הנחה שכלית. אבל כאשר יאיר בחינת ראיית המהות שהיא ראשית החכמה, לא הי' אפשר להיות התהוות הבינה. ועד"ז בהקו, צריך להיות שבסופו לא הי' דבוק, שהדביקות שבראשו לא הי' נרגש בסופו. ומזה מובן שמצד הקו אי אפשר לשנות את מציאות העולמות, דמאחר שהקו עצמו הוא במדידה והגבלה, דראשיתו דבוק וסופו אינו דבוק, הרי מצד זה מוכרח להיות המעלה ומטה דעולמות. ויתירה מזו, הנה גם בחינת האור שקודם הצמצום שבו הוא דביקות הקו, הנה גם מצד אור זה ישנו כבר המדידה דרק ראשית הקו יהי' דבוק בו, ולכן גם מצד אור זה ישנו שורש ומקור לעולמות. ולכן במכת בכורות שהוצרך אז להיות דחיית וביטול הקליפות לגמרי⁷⁹, הי' צריך להיות הגילוי דאוא"ס שלמעלה משורש ומקור הקו⁸⁰. אמנם אחרי כל זה, הרי הגילוי שהי' ביציאת מצרים

ג) בעת התקוף שלהם – כן נראה לומר – אף שלא נתפרש בהמאמר – מפני גודל החידוש שבוה.

ד) וזה שלביטול המלאכים הי' מספיק הגילוי דאצבעו הקטנה, אור פנימי – הנה במק"א

77) סנהדרין לח, ב.

75) וארא ח, יט.

78) עץ חיים שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף

76) ראה ישע"י יט, כב. זח"ב לו, א.

ב. ובכ"מ.

הוא בשביל לדחות את הקליפות, והרי זה ענין המנוחה שאחרי העבודה ויגיעה, דבשרשו הוא בבחינת מקיף הישר כנ"ל. משא"כ הגילוי דמתן תורה הוא מבחינת מקיף החוזר, עצם האור שלמעלה מגדר גילוי. והגם שענין התורה הוא להבדיל בין הטמא ובין הטהור⁷⁹, אין הכוונה דחיית הרע כי אם בירור הניצוצות והעלאתם לקדושה. ועוד, דלא זהו הכוונה פנימית דתורה. כי אם תוספות אור בפנימיות ישראל (ועל ידם בסדר ההשתלשלות).

והנה⁸⁰ ההכנה למתן תורה הוא ענין ספירת העומר. דספירת העומר הוא ענין הברורים, ונאמר על זה וספרתם לכם ממחרת השבת, דמחרת השבת הוא למעלה מבחינת שבת, דשבת (מה שנאמר כאן) הוא בחינת מנוחה שאחרי היגיעה ומחרת השבת הוא בחינת מנוחה בעצם, שהוא בחינת עצם התענוג. ומבחינה זו הוא הנתינת כח על עבודת הברורים וע"ד משנת"ל בענין עשיית מלאכה, שעשיית המלאכה הוא מצד התענוג שיש לו בהדבר, שמשום זה הוא יורד בכח העשי' שלו ובשאר כחותיו לעשות המלאכה, שעד"ז יובן למעלה, שהכח על הירידה בעבודת הברורים הוא מבחינת מחרת השבת, עצם התענוג. וע"ז נאמר וספרתם לכם ממחרת השבת גו', שמבחינת מחרת השבת נמשך הנתינת כח על עבודת הברורים דספירת העומר, דפירוש וספרתם הוא כפירוש כ"ק אדמו"ר הזקן⁸¹ מלשון ספירות ובהירות, שצריך לברר את כל המדות ולעשותם שיהיו ספירות ובהירות. וע"ז נמשך אחר כך בחג השבועות בחינת מקיף החוזר, שעל זה נאמר עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמישים יום. שהוא גילוי בחינת תענוג הבלתי מורגש. דעיקר גילוי זה יהי' לעתיד ביום שכולו שבת ומנוחה, ומעין זה מאיר גם בסעודה שלישית דשבת כנ"ל. וגם ביומא דשבתא ובמעלי שבתא מאיר מעין בחינה זו, שלכן אומרים אז מזמור שיר ליום השבת⁸², יום שכולו שבת ומנוחה⁸³.

מבואר שהגילוי דאצבעו הקטנה הי' מבחינת רוממות המלכות, היינו סוכ"ע (וי"ל ששייך גם לענין השתלשלות הכתרים זמ"ז), אבל כאן נראית הכוונה, דזה שביצי"מ הי' צריך להיות הגילוי דסוכב – הוא, מפני שמצד קו המדה אין שייך בארץ מצרים, מלאה גילולים, גילוי כ"ל. או ע"ד הפירוש בולא מלאך, כי מלאך הי' נבלע ונשתקע שם (הובא בלקו"ת צו טז, א). גם אפ"ל מפני שהיו בתוקף עדיין, דלא נתמלאה סאתן [ובזה יובן החילוק ממחנה סנחריב].

82) תהלים מזמור צב"ה. סה"מ תרע"ח שם (ס"ע

שכו. שם ע' שכז).

83) ראה סה"מ תרע"ח שם (ע' שכז).

תהלים המתאים לשנות חיי (אגרות-קודש אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' לא ח"י ע' נג. וראה גם מאמרי אדה"י הקצרים ע' שמא) – התחילו ב"א ניסן שנה זו (תשנ"ג – שנת הדפסת המאמר) אמירת מזמור זה.

79) שמיני יא, מז.

80) בהבא לקמן – ראה סה"מ תרע"ח שם (ע'

שכו ואילך).

81) לקו"ת אמור רד"ה וספרתם לכם (לה, ב).

(* ולהעיר שע"פ המנהג לומר בכל יום הקאפיטל

ויש לומר, דזה שיציאת מצרים היתה הכנה למתן תורה, דהכנה צריכה להיות מעין זה שמכינים, הוא מפני שגם ביציאת מצרים הי' (בהעלם) גם בחינת מנוחה בעצם, עצם האור⁸⁴. וזהו מ"ש⁸⁴ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה, כי גם ביציאת מצרים הי' הענין שהאיר במתן תורה, אלא שביציאת מצרים הי' זה בהעלם, ובמתן תורה בגילוי. וזהו וספרתם לכם ממחרת השבת, דזה שגם יציאת מצרים נק' ממחרת השבת, הוא לפי שביציאת מצרים הי' גם עצם האור, בחינת מנוחה בעצם, אלא דזה שנמשך אז בגילוי הוא שזה הי' בשביל מכת בכורות, מנוחה שאחרי המלחמה. אבל בהעלם הי' בזה גם בחינת מנוחה בעצם. ולהוסיף, דכיון שמהענין דמחרת השבת שביציאת מצרים נמשך הנתינת כח על ספירת העומר, וספרתם לכם ממחרת השבת, לכן, יש דוגמת ענין זה גם בספירת העומר. דבספירת העומר נאמר שבע שבתות תמימות תהיינה, שבכל ספירה צריכה להיות תמימות, שלכן אם החסיר לספור פעם אחת חסר אז בכל ימי הספירה, לפי שכל אחת צריכה להיות בתמימות, ויתירה מזה, שכל אחת צריכה להיות בשלימות [דאמיתית ענין התמימות הוא לא רק שאין בו חסרון אלא גם ענין השלימות, כתורת הבעש"ט עה"פ⁸⁵ תורת ה' תמימה —, והיא שלימה", כמשנת"ל (בהשיחות שלפני המאמר⁸⁶)]. ועפ"ז יש לומר, דזה שבכל ספירה צריכה להיות תמימות, הוא (לא רק שלא יהי' חסרון, אלא שיהי' בה גם שלימות), דענין התמימות ושלימות הוא מנוחה בעצם. ועי"ז נמשך להיות אחר כך ממחרת השבת השביעית, גילוי תענוג העצמי, בשעת מתן תורה.

וזוהו ואהי' אצלו ארון גו' שעשועים, דבמתן תורה הי' המשכת שעשועים העצמיים, דזהו אנכי הוי' אלקיך, אנכי מי שאנכי דלא אתרמיז לא בשום אות ולא בשום קוץ, דבמתן תורה הי' המשכת העצמות. אלא שבתחילה הוצרך להיות יציאת מצרים וספירת העומר ואחרי הכנה זו הי' הגילוי דמתן תורה, תענוג הבלתי מורגש, בחינת מנוחה בעצם. דכמו"כ יהי' גם בגאולה העתידה, דמשיח הוא איש שלום, בחינת מנוחה בעצם. אך בהזמן דלעתיד גופא יהי' כמה מדריגות⁸⁷, כמאמר רז"ל⁸⁸ אריסטון (סעודה) עתיד הקב"ה לעשות לעבדיו הצדיקים, שהוא דוגמת מנוחה שלאחרי מלחמה, תענוג המורגש, ואחר כך יהי' יום שכולו שבת ומנוחה, תענוג הבלתי מורגש. ואז תושלם כוונת הבריאה ותכלית הכוונה דמתן תורה, שיהי' ונגלה

(ה) ובלשון חז"ל (הגש"פ) ויוצאינו כו' ובעצמו.

179 ואילך.

(87) ראה המשך תרס"ו ע' צז.

(88) ויק"ר פ"ג, ג.

(84) שמות ג, יב.

(85) תהלים יט, ח.

(86) שיחות קודש תשכ"א (הוצאת תשמ"ו) ע'

כבוד הוי' וראו כל בשר גוי⁸⁹, 'שיהי' הוי' אחד ושמו אחד'⁹⁰, כמו שאני נכתב אני נקרא⁹¹.

89) ישע'י מ, ה. וראה ד"ה ונגלה תרח"ץ (סה"מ)
90) זכרי' יד, ט.
91) פסחים נ, א.

הפתעה ובשורה משמחת היתה לקהל אנ"ש והתמימים, כטנדע על מאמר שנמצא זה עתה בספריית כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א והומצא לידי המתעסקים בהוצאת המאמרים לועד הנחות בלה"ק⁹², בהסכמת אדמו"ר שליט"א לקראת חג השבועות.

כטשאלו את כ"ק אדמו"ר מלך המשיח באם אפשר להוציאם לאור - ענה הרבי (חזק): 'יע'!
אחר-כך נכנס המזכיר שוב ושאל באם להוציא זאת לקונטרס חג השבועות!

כן שאל אודות התאריך, האם אפשר לכתוב 'ערב חג השבועות'? ענה הרבי שליט"א: 'ניין'.
בדבר התאריך 'ראש חודש סיוון' - ענה הרבי: 'יע'.

מובן שמיד חזרו על המאמרים בכל העולם כולו ולמדם ברבים, בבקשה ובתפילה להשי"ת שנוכה לשמוע תיכף ומיד תורה חדשה מפי הרבי מלך המשיח, נאו מחש. ההתלהבות באה לביטוי גם בעובדה שמיד עם צאת הקונטרס לאור, פורסמו מודעות על שיעורים ברבים במאמר זה עוד הלילה ואכן לעת תפילת מעריב התקיימו ב-770 שני שיעורים מרכזיים.

מיומני התמימים, ראש-חודש סיוון תשל"ג

לחיזוק ההתקשרות ולזירוז התגלותו

של כבוד קדושת אדמו"ר שליט"א
נשיא דורנו מלך המשיח

לעילוי נשמת

הגה"ח הרב זלמן טוביה ע"ה אבלסקי
- שליח הרבי ורבה הראשי של מדינת מולדובה

הגה"ח הרב משה מרדכי ע"ה ארנסטיין
- מטפיע ראשי דישיבת חח"ל צפת